

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Jiřího Gottwalda a soudců JUDr. Zory Šmolkové a JUDr. Daniela Spratka, Ph.D., ve věci

žalobce: **Z. P.**
toho času Věznice Heřmanice
zastoupený Mgr. Petrem Vavříkem, advokátem
sídlem Bartošova 16, 750 02 Přerov

proti
žalovanému: **Vězeňská služba České republiky, Věznice Heřmanice**
sídlem Orlovská 670/35, 713 02 Ostrava

o přezkoumání rozhodnutí Vrchního komisaře vězeňské služby ČR, Věznice Heřmanice
ze dne 5. 11. 2020 č. j. VS 170200/ČJ-2020-803532-KT, ve věci uložení kázeňského trestu

takto:

- I. Žaloba se **zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Žalobní body a stanovisko žalovaného:

1. Žalobce se žalobou doručenou Krajskému soudu v Ostravě dne 23. 11. 2020 domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 11. 2020 č. j. VS 170200/ČJ-2020-803532-KT (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým žalovaný zamítl jeho stížnost proti rozhodnutí o uložení kázeňského trestu celodenního umístění do uzavřeného oddělení na dva dny nepodmíněně za kázeňský přestupek podle § 46 odst. 1 zák. č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody (dále jen „zákon o výkonu trestu“), spočívající v porušení zákazu

konzumovat omamné látky, zakotveném v § 28 odst. 3 písm. b) zákona o výkonu trestu. Žalobce současně požadoval zrušení prvostupňového rozhodnutí.

2. Žalovaný se podle žalobce dostatečně nevypořádal se stěžejním důkazem, písemným vyjádřením M. P., popisující kontaminaci lžičky žalobce, a nesprávně jej posoudil. Žalobce poukázal na stanovisko Veřejného ochránce práv publikovaného ve Sborníku stanovisek ochránce veřejných práv sp. zn. 829/2008/VOP/Mon, který ve skutkově shodné nebo obdobné věci dospěl k závěru, že vězeňská služba postupovala v rozporu s právem za situace, kdy musela mít za prokázané, že se nedovoleného jednání dopustil ten, kdo kontaminaci způsobil (zde odsouzený P.), a uvěřila jeho verzi, odsoudila-li rovněž ty, jímž byl nápoj kontaminován.
3. Dále žalobce namítl, že došlo k nedostatečnému posouzení zavinění. Výklad žalovaného totiž vede k tomu, že nedbalost by bylo možné shledat u každého, bez možnosti jakékoliv obrany ze strany odsouzených, a to i v případě, kdy by takovému člověku byla látka aplikována násilím, popř. kdyby vyšel jako falešně pozitivní. Požadavek obezřetnosti a zvýšené pozornosti k riziku kontaminace musí mít rozumné limity, které byly v případě žalobce překročeny. V jeho případě totiž nedošlo k tomu, že by si na cele připravil nápoj a následně odešel na WC, ale došlo ke kontaminaci pouze nádobí a lžičky, což je již mimo splnitelnou míru opatrnosti či obezřetnosti, kterou lze po odsouzených požadovat.
4. Dále žalobce namítl porušení zásady presumpce neviny a zásady in dubio pro reo, neboť v obou instancích bylo řízení vedeno na opačném principu, kdy spáchání kázeňského přestupku bylo konstatováno pouze na základě pozitivního testu na omamné a psychotropní látky a bylo tak na žalobci, aby on prokazoval svoji nevinu. Výpověď odsouzeného P. nebyla nijak podrobněji právně vyhodnocena a nebyla jí přiznána dostatečná váha a relevantnost.
5. Na závěr žalobce poukázal na to, že argumentace žalovaného o účelovosti jednání některých odsouzených automaticky staví žalobce do pozice osoby jedající primárně nečestně a v rozporu s jakýmkoliv pravidly, aniž by toto hodnocení bylo vyvažováno kontrastem s dosavadním řádným výkonem trestu žalobce a jeho kázeňským bezproblémovým výkonem trestu.
6. Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby. Zákon o výkonu trestu výslovně nestanovuje formu zavinění v případě kázeňského přestupku, podle judikatury Nejvyššího správního soudu postačí forma nedbalostní, což u žalobce prokázáno bylo. Obhajobu žalobce na základě přiznání spoluodsouzeného M. P. žalovaný nehodnotí jako důvodnou, neboť jednání odsouzeného P. vnímá jako zcela účelové. Žalovaný nevidí žádný důvod, proč by odsouzený P. neupozornil žalobce na možnou kontaminaci použité lžičky; odsouzený P. byl téhož dne sám pozitivně testován na metamfetamin a amfetamin a jím učiněné doznání tak na něj nemá žádné další negativní následky. V prostředí věznice je obecně známý fakt zákazu konzumace omamných látek, jakož i možnost kontaminace nápojů a potravin ze strany spoluodsouzených. Žalobce jednal neopatrně, protože ačkoliv věděl a byl poučen o možném riziku kontaminace nápojů a potravin, zanechal svůj hrníček se lžičkou bez dozoru a odebral se na WC, aby se hned po svém příchodu z WC z hrníčku napil, i když mohl svůj hrníček před odchodem bezpečně zamknout ve skříňce nebo využít jakoukoliv jinou alternativu, aby měl hrníček pod kontrolou.

7. V replice žalobce poukázal na to, že žalovaný porušil svou povinnost posoudit každý případ individuálně, s ohledem na faktický stav a důkazy ve věci. Žalobce údajně porušil svou povinnost v časovém úseku cca pěti minut; možnost zabránit kontaminaci žalobce tak prakticky neměl, a to ani uzamčením hrníčku, neboť kontaminována byla lžička. Žalobce nevidí žádný důvod, proč by si P. cokoliv vymýšlel ve prospěch žalobce, když jejich vztahy nejsou nijak nadstandardní. Uložený kázeňský trest má pro žalobce zásadní dopady, neboť probíhá řízení o podmíněném propuštění žalobce z výkonu trestu odnětí svobody, přičemž do konečného rozhodnutí o kázeňském trestu nemůže být rozhodnuto žádostí o podmíněném propuštění. Postupem žalovaného je znemožněna jakákoliv výchovná funkce trestu a vede tak pouze k rezignaci odsouzeného.

Posouzení krajským soudem:

8. Krajský soud poté, co zjistil, že žaloba byla podána včas ve lhůtě dvou měsíců po doručení písemného vyhotovení rozhodnutí žalovaného žalobci, tedy v souladu s ustanovením § 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb. soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), přezkoumal napadené rozhodnutí v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s. v mezích žalobních bodů a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná; ve věci rozhodl bez jednání v souladu s ustanovením § 51 odst. 1 s. ř. s., neboť s tímto postupem oba účastníci souhlasili.
9. Ze správního spisu a shodných skutkových tvrzení účastníků řízení krajský soud zjistil, že žalobce byl dne 3. 9. 2020 orientačně vyšetřen s výsledkem positivity na metamfetamin – pervitin, orientační vyšetření potvrdila dne 8. 9. 2020 Fakultní nemocnice Ostrava. Žalobce se dne 11. 9. 2020 vyjádřil tak, že žádné omamné a psychotropní látky vědomě nebral. K věci byli svědecky vyslechnuti odsouzený J. H., odsouzený M. Š., odsouzený M. P. a odsouzený J. Š., kteří všichni uvedli, že nic neviděli a neví, že by žalobce „něco bral“, také neviděli, že by mu někdo něco dával třeba do kávy a čaje. Dne 14. 9. 2020 odsouzený M. P. učinil písemné prohlášení, že dne 3. 9. 2020 v ranních hodinách užil zakázanou látku pervitin, a to tak, že si ji naředil na kávové lžičce, kterou vzal z hrníčku, který byl na stole. V tu chvíli byl na pokoji sám, žalobce zrovna odešel na toaletu, a tak toho chtěl využít. Poté lžičku vrátil do hrníčku. Při testování marně doufal, že žalobce vyjde jako negativní, neboť žalobce nic nebral. Nechtěl žalobce nijak poškodit, byla to „absolutní hloupost“.
10. Žalobce prostřednictvím svého zástupce dne 19. 10. 2020 navrhl zastavení kárného řízení, neboť se ničeho nedopustil a pozitivní test byl důsledkem nešťastné shody náhod, jak uvedl odsouzený P.
11. Dne 26. 10. 2020 rozhodl správní orgán I. stupně tak, že žalobce porušil stanovenou kázeň a pořádek ve smyslu ustanovení § 28 odst. 1 zákon o výkonu trestu, ve spojení s ustanovením § 28 odst. 3 písm. b) zákona o výkonu trestu, neboť požil návykovou látku, a proto mu uložil kázeňský trest podle § 46 odst. 3 písm. g) zákona o výkonu trestu, celodenní umístění do uzavřeného oddělení na dva dny nepodmíněně. Uzavřel totiž, že žalobce požil pervitin minimálně nevědomě, avšak za daných okolností v rizikovém prostředí věznice o tom vědět měl a mohl. Pozitivita na metamfetamin a amfetamin byla u žalobce potvrzena toxikologickým vyšetřením, přičemž žalobci nebyla lékařem žádná taková látka předepsána. Správní orgán I. stupně přihlédl rovněž k přiznání odsouzeného P., nicméně z něj žádné důsledky nedovodil, pouze tolik, že uložený trest by měl být pro žalobce poučením, že nemá nechávat svůj hrníček bez dozoru.

12. Proti rozhodnutí podal žalobce stížnost dne 29. 10. 2020, ve které popírá jakékoliv zavinění v podobě nedbalosti, případně i nevědomé.
13. O stížnosti žalobce bylo rozhodnuto napadeným rozhodnutím tak, že jeho stížnost byla zamítnuta.
14. Podle § 28 odst. 1 zákona o výkonu trestu je odsouzený ve výkonu trestu povinen mj. *dodržovat stanovený pořádek a kázeň*. Podle § 28 odst. 3 písm. b) tohoto zákona je mj. *jiné zakázáno vyrábět, přechovávat a konzumovat alkoholické nápoje a jiné návykové látky*. Podle § 46 odst. 1 tohoto zákona je *kázeňským přestupkem zaviněné porušení zákonem stanovené nebo na jeho základě uložené povinnosti pořádku nebo kázně během výkonu trestu*.
15. Podle nálezu Ústavního soudu ze dne 29. 9. 2010, sp. zn. Pl. ÚS 32/08, napadené rozhodnutí podléhá soudnímu přezkumu, neboť se týká základních práv a svobod jeho adresáta. Kázeňské řízení je ve smyslu judikatury svou povahou řízením trestním, kde je plně na rozhodujícím orgánu, aby i bez návrhu zjišťoval všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i neprospěch obviněného (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2014, č. j. 5 As 83/2013 – 34).
16. Mezi stranami není sporu o tom, že v moči žalobce byly nalezeny zakázané návykové látky, přestože mu lékařem takové látky v inkriminované době podávány nebyly. Jelikož je odsouzeným zakázáno návykové látky konzumovat, došlo tím k porušení povinnosti § 28 odst. 3 písm. b) zákona o výkonu trestu. Aby se však jednalo o kázeňský přestupek ve smyslu § 46 odst. 1 téhož zákona, musí se jednat o zaviněné porušení povinnosti, což mezi účastníky sporné je a k tomu se vztahuje žalobní argumentace.
17. Zákon o výkonu trestu u kázeňského přestupku nestanoví formu zavinění; judikatura dovodila, že postačí forma nedbalostní, viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 2 As 101/2014 – 26 ze dne 5. 12. 2014 nebo č. j. 9 As 338/2018 – 50 ze dne 17. 4. 2019. Prokázání viny je rovněž povinností rozhodujícího správního orgánu, což je zakotveno jednak v § 47 odst. 1 zákona o výkonu trestu, ze kterého vyplývá požadavek na objasnění okolností kázeňského přestupku a prokázání viny odsouzeného, stanoví ji rovněž § 58 odst. 1 vyhlášky č. 345/1999 Sb., pod kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, která obsahuje podrobnosti projednání kázeňského přestupku. Odpovědnost za náležité objasnění okolností kázeňského přestupku o prokázání viny odsouzeného tedy nese správní orgán, který o uložení kázeňského trestu rozhoduje. Správní orgán nese odpovědnost za řádné soustředění podkladů pro rozhodnutí, příp. i odpovědnost za nesplnění této povinnosti (viz např. citovaný rozsudek č. j. 9 As 338/2018 – 50).
18. Povinností správních orgánů tedy je prokázat bez důvodných pochybností buď to, že žalobce, ač obeznámen se zákazem plynoucím z § 28 odst. 3 písm. b) zákona o výkonu trestu, návykovou látku sám konzumoval, nebo že si byl vědom, resp. si vzhledem k okolnostem a svým osobním poměrům měl a mohl být vědom toho, že návykovou látku konzumuje. Napadené rozhodnutí je vystavěno na druhé možnosti, tedy na konzumaci návykové látky v nevědomé nedbalosti.

19. V napadeném rozhodnutí žalovaný k nedbalostnímu zavinění žalobce konstatoval, že „řetězcem nepřímých důkazů“ bylo prokázáno, že se žalobce ve vztahu k povinnosti jednat tak, aby co nejvíce snížil riziko intoxikace, choval nedbale. Vyšel z toho, že žalobce měl být kontaminován lžičkou, ve které si odsouzený P. vlastní dávku drogy připravoval a kterou dal do jeho hrníčku, který žalobce poté, co se vrátil z WC, použil k pití nápoje. Žalovaný dospěl k závěru, že ačkoliv žalobce byl poučen o možném riziku kontaminace nápojů nebo potravin, zanechal svůj hrníček, resp. lžičku bez dozoru a neměl je uzamčeny ve skřínce, mohl si tak vzhledem ke specifickému prostředí věznice a svým osobním poměrům být vědom toho, že návykovou látku konzumuje. Žalobce byl poučen rovněž o tom, že je doporučováno, aby odsouzený vždy, když se vzdálí od svého hrníčku, raději uvařil nový nápoj, nebo hrníček nebo lžičku umyl, a tím možnost vlastní intoxikace snížil na nejnižší možnou míru, přesto tak nepostupoval. Výpověď odsouzeného P. považoval žalovaný za „minimálně diskutabilní“, neboť neviděl žádný důvod, proč neupozornil žalobce na případnou kontaminaci lžičky; motivací odsouzeného P. mohlo být to, že s ohledem na vlastní pozitivní testování mu jeho prohlášení nepřineslo žádný negativní následek.
20. Krajský soud považuje argumentaci žalovaného za odůvodňující přijatý závěr o nevědomé nedbalosti žalobce. Pro závěr o nevědomém nedbalostním zavinění je stěžejní míra vyžalované obezřetnosti, která nevědomou nedbalost odlišuje od náhody. Žalobce byl poučen o tom, že se ve věznici vystavuje možnému riziku přítomnosti omamných a psychotropních látek a byl upozorněn na to, že je povinen věnovat zvýšenou pozornost riziku kontaminace především potravin a nápojů těmito látkami. Toto poučení je ve spise založeno a bylo žalobci dáno dne 30. 9. 2019. Přesto žalobce použil svůj bez dozoru a v přítomnosti jiného vězně ponechaný hrníček a lžičku k napití, aniž by je předtím omyl, čímž umožnil, aby se prostřednictvím kontaminované lžičky do jeho těla dostala návyková látka pervitin. Krajský soud se ztotožňuje s názorem žalovaného, že žalobcovo jednání dosahuje toho stupně neopatrnosti, že vede k porušení povinnosti zákazu konzumace návykových látek z nedbalosti. Vzhledem k poučení, které se mu dostalo, žalobce totiž vědět měl a mohl, že hrníček a lžička mohou být kontaminovány. Obrana proti nevědomé intoxikaci, spočívající v uzamykání nádobí vždy, když zůstává bez dozoru, nebo jejich umytí před použitím, je snadná, pouze snad nepohodlná, a vyžadovat její dodržování nepovažuje krajský soud za přehnané. Takový požadavek nevylučuje ani obranu těm osobám, kterým by návyková látka byla podána násilím, nebo v případě chybného testu, neboť pokud by takové osoba neponechala nádobí bez dozoru, logicky by jí nemohlo být nedbalostní jednání vytýkáno.
21. Krajský soud nepřisvědčil ani námitce žalobce nesprávného či nedostatečného vyhodnocení vyjádření spoluodsouzeného P. Rovněž krajský soud považuje vyjádření za nevěrohodné, neboť neshledal ani ve vyjádření odsouzeného P., ani v jiných podkladech, shromážděných ve spise, a konečně ani ve vyjádření samotného žalobce, žádný důvod pro to, proč odsouzený P. žalobce před užitím lžičky nevaroval, když mu nechtěl uškodit. Takový postup je zcela nelogický, když zabránit škodlivému následku bylo velmi snadné, stačilo krátké varování; konečně odsouzený P. mohl lžičku sám omyt a žalobci ani nic nevysvětlovat. Podle krajského soudu žalovaný rovněž správně přihlédl a při hodnocení věrohodnosti zdůraznil absenci negativních následků lživého vyjádření pro odsouzeného P.

22. Krajský soud považuje postup žalovaného za vnitřně nerozporný, neboť rozhodnutí žalovaný nevystavěl na tom, že by za věrohodné považoval obě varianty, tedy intoxikaci žalobce odsouzeným P. i užití návykové látky žalobcem, ale pouze pro účely posouzení věrohodnosti vyjádření odsouzeného P. argumentoval jeho potrestáním za porušení povinnosti neužít návykové látky, tedy vlastní intoxikaci, nikoliv potrestáním za intoxikaci žalobce. Námitka rozporu argumentace žalovaného s názorem Veřejného ochránce práv tak rovněž není důvodná.
23. Krajský soud nepřisvědčil žalobci ani ve výtce porušení zásady presumpce neviny. Skutkový stav byl zjištěn nejen na základě laboratorního vyšetření, nýbrž též z výsledku svědků, i vyjádření odsouzeného P. Správní orgány dostaly své povinnosti zjistit všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i neprospěch obviněného. Krajský soud neshledal, že by žalovaný postupoval vůči žalobci paušálně. Dosavadní bezúhonnost žalobce a poměr uloženého trestu závažnosti provinění musí být zohledněn při stanovení trestu, nikoliv při vyslovení viny (§ 47 odst. 2 zákona o výkonu trestu).
24. Žaloba tak není důvodná, a soud ji proto v souladu s ustanovením § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl (výrok I.).
25. V řízení byl plně procesně úspěšný žalovaný, kterému v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. vzniklo právo na náhradu nákladů řízení; procesně neúspěšnému žalobci právo na náhradu nákladů řízení nevzniklo. Vzhledem k tomu, že podle obsahu spisu žalovanému žádné náklady řízení nevznikly, soud rozhodl tak, že žádnému z účastníků náhradu nákladů řízení nepřiznal (výrok II.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **lze** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu.

Ostrava dne 22. března 2022

Mgr. Jiří Gottwald
předseda senátu